

INNLANDET FYLKESKOMMUNE
Postboks 4404 Bedriftssenteret
2325 HAMAR

Flisa 29.08.2024
Vår ref.: 24/468-2/20086402
Arkiv: K2-A41, K3-&13
Deres ref.: 2024/10076

Høringsuttalelse - framtidig skole- og tilbudsstruktur i Innlandet fylkeskommune

Det vises til Innlandet Fylkeskommune sin anmodning om høringsinnspill på «Fremtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodell», datert 02.05.24.

Åsnessamfunnet har gjennomført en grundig konsekvensvurdering av de forslag Fylkeskommunedirektørens/Fylkesutvalgets innstilling til vedtak rundt framtidig skole- og tilbudsstruktur i Innlandet. Solør Næringshage har på oppdrag fra Åsnes kommune og næringslivet i Solør ledet arbeidet med å mobilisere for-, og komme med gode innspill til høringsprosessen. En rekke aktører i Åsnes og Solør har gitt sine egne innspill i saken, noe som viser et betydelig engasjement for Solør videregående skole sin fremtid og hvor viktig innbyggerne ser skolen som del av lokalsamfunnets videre utvikling.

Åsnes kommune har i tillegg gjennomført egne faglige vurderinger av Fylkeskommunens forslag til innstilling som følger i vedleggene. En kortfattet oppsummering følger under.

Åsnes kommune forstår behovet for strukturendring i videregående skole i Innlandet, basert på synkende elevgrunnlag. Vi mener imidlertid de vedtatte kriteriene med påfølgende forslag om nedleggelse av tilbud i Solør videregående skole vil bidra til å opprettholde og øke sosiale helseforskjeller i vårt distrikt, og således være i strid med anbefalinger og føringer i:

1. Folkehelseloven
2. Folkehelsemeldinga (Meld.st 15 (2022–2023))
3. Rapport om ulikheter i helse og livskvalitet i Norge
4. FNs bærekraftsmål, med vekt på den sosiale bærekraftsdimensjonen.

Åsnes kommune anmoder derfor Innlandet Fylkeskommune om å revurdere de vedtatte kriteriene med rom for fleksibilitet og tilpasninger basert på utfordringer, behov og muligheter i Innlandskommunene.

Det etterspørres derfor en helsekonsekvensutredning, vurdering av folkehelseperspektivet på lokalt og regionalt nivå med vekt på sosial ulikhet i helse og i forhold til FNs bærekraftsmål. Som vist i vedlegg 1:

- belyses det hvilket ansvar som også er tildelt Fylkeskommunen for å realisere et forsvarlig folkehelsearbeid, herunder tilbud om skole og opplæring (Kapittel 4).
- er det sentrale folkehelseparametere i Åsnes- og Solørsamfunnet som med stor sannsynlighet vil påvirkes dersom tilbudet i Solør videregående skole reduseres (Kapittel 2).
- belyses det hvilken grunnpilar videregående opplæring er for gode levekår, og en viktig kilde for å redusere ulikheter i samfunnet (Kapittel 3).

Åsnes kommune har over flere år jobbet godt med å bedre gjennomsnitt i grunnskolepoeng, som også har resultert i en økende gjennomføringsgrad i videregående skole. Likevel lykkes vi ikke i stor nok grad med å redusere gapet i skoleprestasjoner mellom elever med ulike sosioøkonomiske forutsetninger. Derfor tar Åsnes kommune grep, og med nye Åsnes barneskole for 1.- 7. trinn og prosjekt Læringstunet (presentert i vedlegg 2) rigger vi for framtida i Åsnes. Investeringen på nærmere 300 millioner er basert på visjonen «samfunnet inn i skolen og skolen inn i samfunnet» der samspillet mellom kommune, innbyggere og arbeidsliv skal skape en utvidet læringsarena og varierte mestringsarenaer som sikrer at alle barn og unge kan finne sin plass og utvikle sitt potensiale. Med Læringstunet vil Åsnes sikre at 13 års skolegang i enda større grad skal være realistisk for alle barn og unge, uavhengig av foreldrenes sosioøkonomiske bakgrunn. Med konseptet Læringstunet er målet på kort sikt å bidra til å utjevne konsekvensen av sosiale ulikheter for den oppvoksende generasjon, og på lengre sikt løfte befolkningsgruppene med minst ressurser. Konseptet har vekket interesse i forskningsmiljøer ved HINN, og en forpliktende dialog mellom HINN og Åsnes kommune er opprettet.

Åsnes kommune anbefaler opprettholdelse av skolestedene Flisa, Sønsterud og Braskereidfoss i Solør videregående, som samlet sett gir et godt og bredt studietilbud i Solør. Dersom Innlandet Fylkeskommune likevel fastholder de vedtatte kriterier og framdrift i prosessen, som etter Åsnes kommune sin oppfatning er ufullstendige og ikke i tråd med de offentlige føringer og anbefalinger som er gitt, vil Åsnes kommune anbefale det alternativet som opprettholder et bredest mulig skoletilbud i Solør videregående skole uavhengig av studiested.

Med vennlig hilsen

Morten Wenstad
Konstituert kommunedirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur.

Høringssvar fra Åsnes kommune

1. Solør videregående skole i et folkehelse- og samfunnsperspektiv

Åsnes kommune forstår at det basert på synkende elevgrunnlag er behov for strukturendring i det videregående skoletilbudet i Innlandet. Vi mener imidlertid de vedtatte kriteriene med påfølgende forslag om nedleggelse av tilbud i Solør videregående vil bidra til å opprettholde og øke sosiale helseforskjeller i vårt distrikt, og således være i strid med anbefalinger og føringer i

- a) Folkehelseloven
- b) Folkehelsemeldinga (Meld.st 15 (2022–2023))
- c) Rapport om ulikheter i helse og livskvalitet i Norge
- d) FNs bærekraftsmål, med vekt på den sosiale bærekraftsdimensjonen.

Åsnes kommune etterspør en helsekonsekvensutredning, vurdering av folkehelseperspektivet på lokalt og regionalt nivå med vekt på sosial ulikhet i helse¹ og FNs bærekraftsmål. Det gjelder både for de vedtatte kriteriene og alternativene som nå er fremlagt for høring.

Faktagrunnlag for innspillet følger:

a) Lov om folkehelse – folkehelseloven

I Folkehelselovens §1 heter det at «...*loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte...*». Videre sier §5 at kommuner skal ha oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, og «...*Oversikten skal være skriftlig og identifisere folkehelseutfordringene i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold. Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale helseforskjeller.*» Og §7 sier at «*Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer, jf. § 5.*»

b) Meld.st 15 (2022–2023) Folkehelsemeldinga - Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjeller.

Av Folkehelsemeldinga fremgår det at Regjeringen vil prioritere folkehelsearbeidet og innsatsen mot sosiale helseforskjeller. Forskjeller som skyldes forhold samfunnet kan gjøre noe med bør reduseres så mye som mulig. Forskning viser at ulikhet i levekår og utdanning gir ulikhet i helse.

¹ Sosial ulikhet i helse er en av vår tids største folkehelseutfordringer. Sosiale helseforskjeller er systematiske forskjeller i helsetilstand som følge av forskjeller i sosiale og økonomiske kategorier, slik som yrke, utdanning og inntekt. Det er helseforskjeller som er skapt av samfunnet, og som det er mulig å gjøre noe med. Strukturer og tiltak som kan bidra til å opprettholde eller forsterke sosial ulikhet får særlig fokus i folkehelsearbeidet nasjonalt og internasjonalt (Helse- og omsorgsdepartementet, 2023).

c) Rapport om ulikheter i helse og livskvalitet i Norge

På bestilling fra Helsedirektoratet er det utarbeidet en omfattende rapport som ble publisert i 2023 (Helsedirektoratet, 2024). Av rapporten fremgår at barn og unge som har foreldre med kort skolegang, lav inntekt og svak tilknytning til arbeidslivet, ofte har svakere skoleprestasjoner og lavere sannsynlighet for å gjennomføre skoleløpet. Forskjell i utdanningsløpet er nært forbundet med forskjeller senere i livet, og hvilke muligheter man har for å skape et godt liv for seg og sine. Regjeringa har satt i gang arbeid med mål om å inkludere flere barn og unge i utdanning og arbeids- og samfunnsniv.

Hovedfunn i rapporten gjengis nedenfor:

- Det er vedvarende ulikheter i forventet levealder og dødelighet i Norge målt etter både utdanningsnivå, yrke og inntekt. Ulikhetene følger en gradient som går fra høyere til lavere sosial og økonomisk posisjon.
- Forskjellene i leveår mellom de mest privilegerte og de mest vanskeligstilte gruppene er på mellom 3,5 og 5,5 leveår for kvinner og 5,0 og 7,3 leveår for menn. Tallet varierer noe ut fra indikatorene utdanning, yrke eller inntektsnivå.
- Personer i den nederste delen av den sosioøkonomiske gradienten strever med flere livsbelastninger og dårligere levekår, og har betydelig kortere liv og dårligere helse.
- Det er klare helseforskjeller knyttet til utdanningsnivå, noe som fremgår av undersøkelser som omfatter selvrapportert helse, kronisk sykdom og psykisk helse.
- Blant den voksne delen av befolkningen rapporteres det om store ulikheter i symptomer på psykiske plager relatert til utdanningsnivå.
- Familiens økonomi og levekår har en gradert innvirkning på ungdommers livskvalitet – målt ut fra ensomhet, mestring, psykiske plager og opplevelsen av at man bidrar med noe – samt for hvilke forventninger de har til fremtidig livskvalitet.

d) FNs 17 bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene. FNs bærekraftsmål gjelder alle land i hele verden, og har stor innvirkning på norsk politikk, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Bærekraftsmålene utgjør de tre dimensjonene økonomisk bærekraft, klima- og miljømessig bærekraft og sosial bærekraft, og sammenhengen mellom de tre dimensjonene avgjør om noe er bærekraftig. Et av hovedprinsippene i bærekraftsmålene er at ingen skal utelates, og de mest sårbare menneskene må derfor prioriteres. Sosial bærekraft handler om å bekjempe fattigdom og sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv (FN- sambandet, 2024).

Basert på ovenstående faktagrunnlag etterspørres konsekvensutredning av vedtatte kriterier og forslag fremlagt for høring, med vekt på FNs bærekraftsmål og sosial ulikhet i helse på kort og lang sikt.

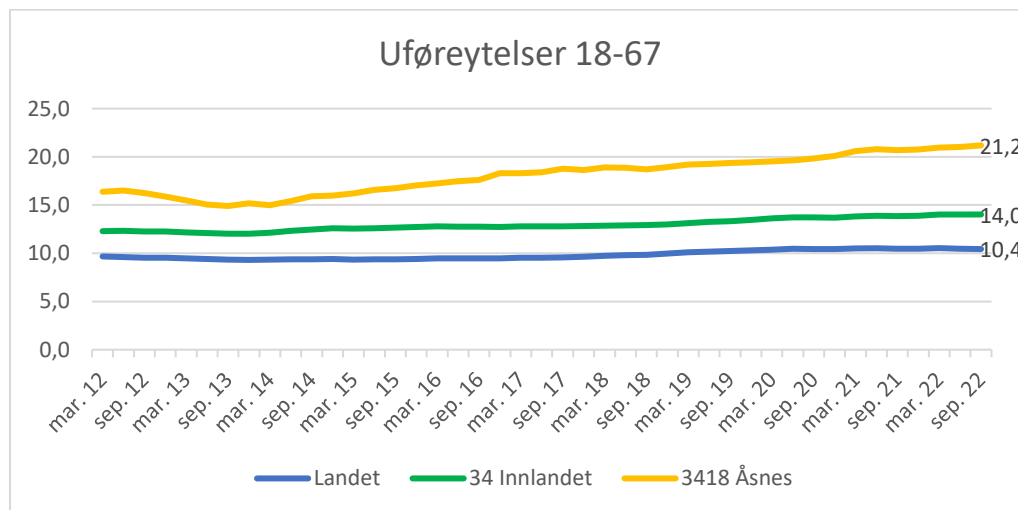
2. Statusbildet i Åsnes kommune

Folkehelsen i Norge er generelt god og levealderen er høy, men det er store geografiske helseforskjeller. Det gjelder også for innlandskommunene. Åsnes kommunes oversiktsdokument

Strukturendring i videregående skoletilbud i Innlandet - Høringssvar fra Åsnes kommune

Folkehelseoversikt 2023- 2027 viser at folkehelseutfordringer som beskrives nasjonalt kommer særlig sterkt til uttrykk i Åsnes. Kortere levealder og større sykdomsforekomst har negative ringvirkninger i et samfunnsperspektiv. Befolkningssammensetning med økende andel eldre og stor forsørgerbyrde i kombinasjon med at mange i arbeidsfør alder er utenfor arbeidslivet vil medføre mangel på arbeidskraft. Sett i forhold til landsgjennomsnittet er det flere unge i Åsnes som ikke fullfører videregående skole og kommer ut i arbeidslivet som aktive samfunnsborgere. Mange barn vokser opp i familier med begrensede ressurser, lav inntekt og/eller med en forsørger, og en økende andel barn og unge sliter med psykiske helseplager. Den voksne befolkningen i Åsnes har lavere utdanningsnivå enn lands- og fylkesgjennomsnittet, flere mottar uføreytelser og det er høyere forekomst av livsstilsrelaterte sykdommer (Åsnes kommune, 2023).

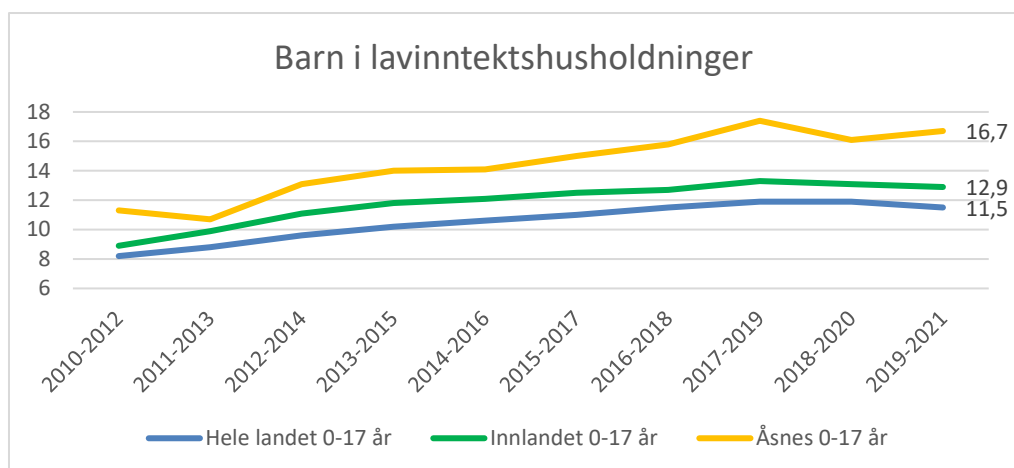
Statistikken nedenfor er hentet fra Åsnes kommunes «Folkehelseoversikt 2023- 2027» (Åsnes kommune, 2023) og belyser de sentrale parameterne: Uføreytelser, Barn i lavinntektsusholdninger, Utdanningsnivå i befolkningen, Gjennomføring av videregående skole, Gjennomføring av videregående skole etter foreldrenes utdanningsnivå, samt Gjennomføring i Solør videregående skole.

Figur 1: Utvikling i uføreytelser siste 10 år for aldersgruppen 18- 67 år (Kilde: NAV/Interne data, 2023).

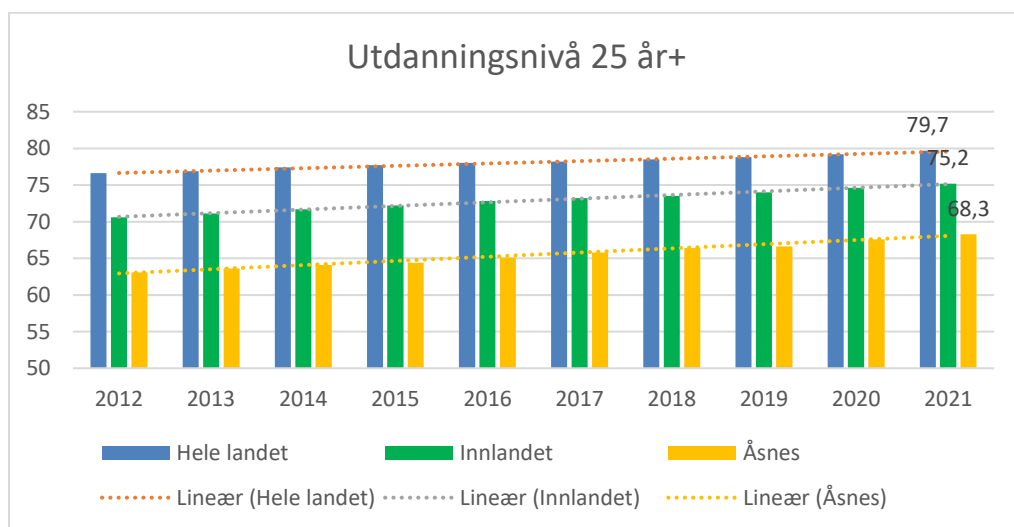
Statistikken viser at andelen som mottar uføreytelser i befolkningen har vært ganske stabil på lands- og fylkesbasis siste 10 år, med en liten økning fra 2018 (figur 1). I Åsnes kommune er det en betydelig større andel av befolkningen i yrkesaktiv alder som mottar uføreytelser sammenlignet med lands- og fylkesgjennomsnittet, og utviklingskurven har steget jevnt siden 2013 til 21,2% i september 2022.

Strukturendring i videregående skoletilbud i Innlandet - Høringssvar fra Åsnes kommune

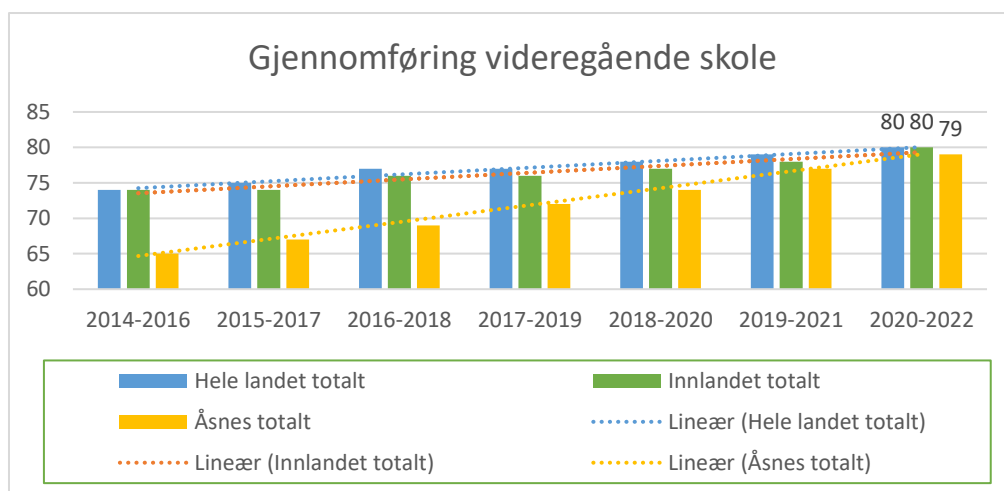
Figur 2: Barn og ungdom som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt basert på EU60 og nasjonal medianinntekt (FHI/kommunehelse, 2023).

På landsbasis har det vært en betydelig økning av barn og ungdom som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt de siste 10 årene, og for 2019- 2021 var andelen 11,5% etter en liten nedgang under pandemien (figur 2). Innlandet fylke ligger litt høyere i samme periode med 12,9%, og utviklingen i fylket følger den nasjonale utviklingen i perioden. Åsnes kommune har en betydelig høyere andel barn i lavinntektsfamilier sammenlignet med både landet som helhet og Innlandet fylke, med 16,7% i 2019- 2021. Utviklingen har også gått raskere i Åsnes siste 10-årsperiode.

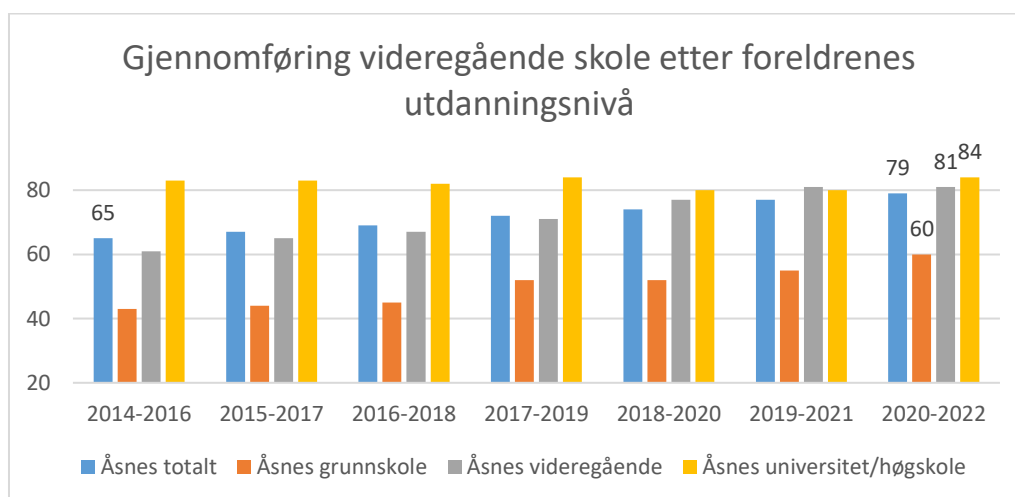
Figur 3: Utvikling i utdanningsnivå for aldersgruppen 25 år og eldre, i prosent av befolkningen som har fullført videregående skole eller høyere (FHI/ Kommunehelse, 2023).

Av trendlinjen (figur 3) ser vi at det er en stigende andel i befolkningen som har fullført videregående opplæring eller høyere. I 2021 var tallet 79,7% på landsbasis og 75,2% for Innlandet. Åsnes kommune har en betydelig lavere andel av den voksne befolkning (25 år+) som har fullført videregående opplæring eller høyere med 68,3%.

Figur 4: Gjennomføring i videregående skole siste 10-årsperiode for Norge, Innlandet og Åsnes kommune (FHI/ KommuneHelse, 2024).

Av diagrammet (figur 4) kan vi se at andelen ungdom som gjennomfører videregående skole er stigende for perioden. Åsnes kommune har hatt en betydelig lavere gjennomføringsgrad enn lands- og fylkesgjennomsnittet, men trendlinjen viser en raskere stigning i Åsnes. Ved siste registrering (2020- 2022) var gjennomføringsgraden 80% på landsbasis, 80% for Innlandet fylke og 79% for Åsnes kommune.

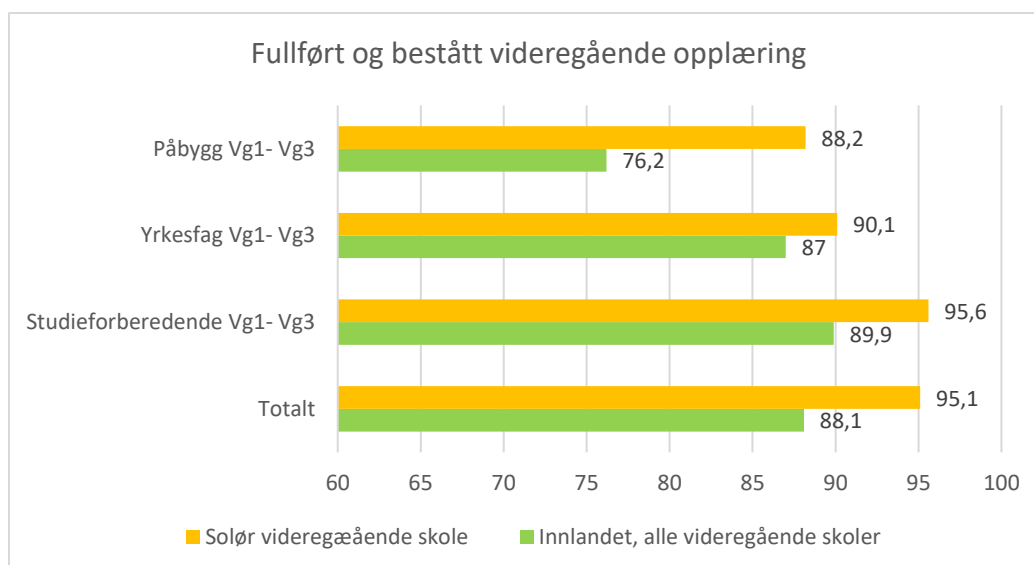

Figur 5: Gjennomføring i videregående opplæring totalt og etter foreldrenes høyeste fullførte utdanningsnivå (FHI/KommuneHelse, 2024).

Diagrammet (figur 5) viser økende gjennomføring i videregående skole for Åsnesungdom siste tiårsperiode, med en tydelig sosial gradient der barn/ungdom av foreldre med lavt utdanningsnivå har lavere gjennomføringsgrad sammenlignet barn/ ungdom med foreldre med høyere utdanningsnivå. Samtidig ser vi at gapet mellom gruppene blir mindre i perioden.

Videre følger informasjon om Solør videregående skole basert på Innlandets fylkeskommunes statistikk. Tallene for gjennomføring ved den enkelte videregående skole vil ikke være direkte sammenlignbare med tallene som er presentert ovenfor, som omfatter hele årskull i en kommune. Registreringer pr skole gir et bilde på hvor mange av elevene som starter Vg1 som fullfører Vg3, innen fem år for studieforberedende og seks år for yrkesfaglige studieprogram (Innlandet fylkeskommune, 2023).

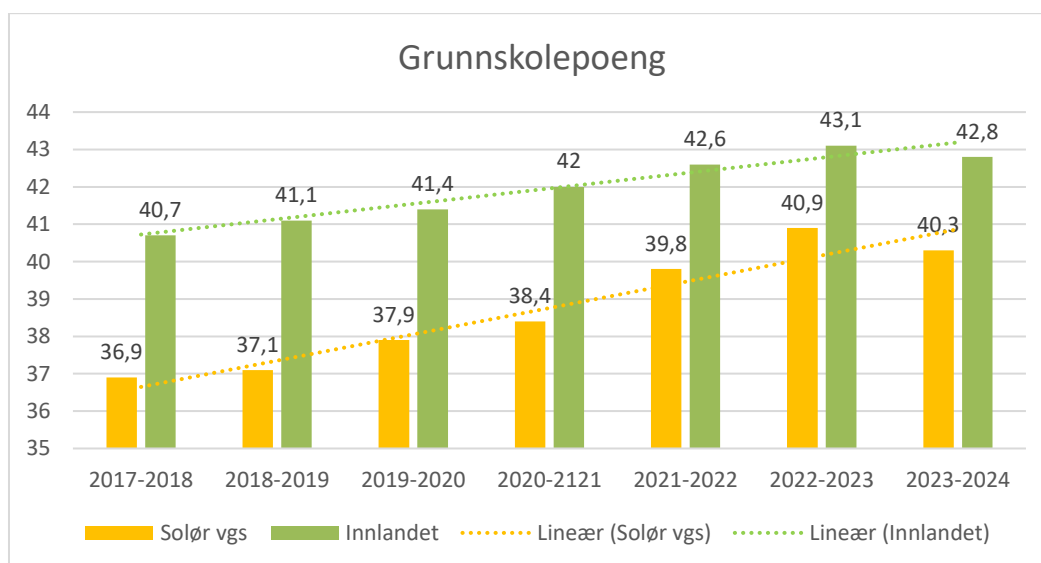
Strukturendring i videregående skoletilbud i Innlandet - Høringssvar fra Åsnes kommune

Figur 6: Figuren viser prosentandel av elevene som startet Vg1 i 2016, som fullførte Vg3, innen fem år for studieforbereidende og seks år for yrkesfaglige utdanningsprogram (Kilde: Innlandet fylkeskommune, 2023).

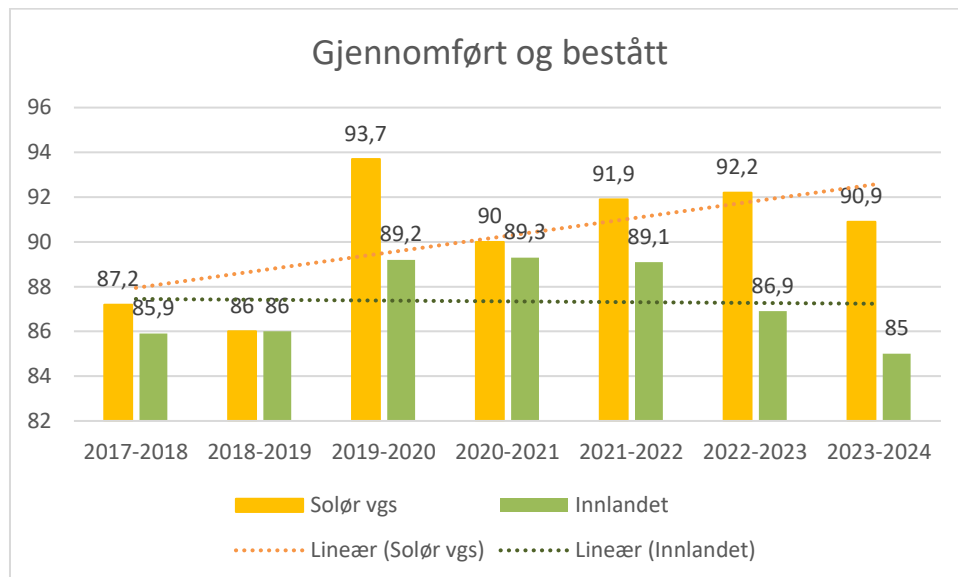
Innlandet Fylkeskommunes Tilstandsrapport for videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune skoleåret 2022/2023 viser at det ved Solør videregående skole var totalt 95,1% av elevene som startet Vg1 i 2016 som hadde fullført studieprogrammet fem år (studieforbereidende) og seks år (yrkesfag) senere. Dette er betydelig bedre enn snittet for videregående skoler i Innlandet på 88,1% (Innlandet fylkeskommune, 2023). Solør videregående hadde høyere gjennomføring sammenlignet med snittet for Innlandet både for Studieforbereidende (Solør 95,1%, Innlandet 89,9%), yrkesfag (Solør 90,1, Innlandet 78,0) og påbygg (Solør: 88,2%, Innlandet 76,2%). Det var også registrert lavere fravær ved Solør videregående (4,7%) sammenlignet med snittet for alle skoler i Innlandet (6,3%).

Solør videregående skoles egne data hentet fra Qlick Sense gir bilde på grunnskolepoeng ved innsøking, samt prosentvis gjennomføring i snitt for de linjer som tilbys ved Solør videregående skole.

Figur 7: Grunnskolepoeng ved oppstart vg1 (Kilde: Qlick Sense, 2024).

Figur 7 viser at elevene som starter vg1 ved Solør videregående skole i gjennomsnitt har betydelig færre grunnskolepoeng enn gjennomsnittet for videregående skoler i Innlandet. Dette til tross for at grunnskolepoeng ved landslinjene ved Solør videregående bidrar til å øke snittet. Trendlinjen viser en økning i grunnskolepoeng for perioden, der linjen for Solør videregående skole stiger raskere enn for linjen som viser gjennomsnittet.

Figur 8: Figuren viser gjennomført og bestått for alle utdanningsprogram, begge kjønn inkludert (Kilde: Qlick Sense, 2024).

Figuren viser at andel elever som har gjennomført og bestått videregående opplæring i perioden er betydelig høyere ved Solør videregående enn gjennomsnittet for tilsvarende linjer totalt i Innlandet. Trendlinjen for Innlandet som helhet er stabil, mens linjen for Solør videregående stiger betydelig for perioden.

Tallene for grunnskolepoeng og gjennomføring representerer ulike årskull og vil ikke være direkte sammenlignbare. Dersom man likevel ser tendensene som fremkommer i figur 6, 7 og 8 i sammenheng, kan man se at til tross for at søkere til Solør videregående har færre grunnskolepoeng etter ungdomsskolen er det flere som gjennomfører et videregående skoleløp ved Solør videregående enn gjennomsnittet for Innlandets videregående skoler.

3. Gjennomføring av videregående opplæring – en grunnpilar for gode levekår

Folkehelse rapporten (Folkehelseinstituttet[FHI], 2024) viser at fullført videregående opplæring har stor betydning for senere tilknytning til arbeidslivet. Frafall fra videregående opplæring reduserer mulighetene i arbeidsmarkedet, øker risikoen for uføretrygd og gir dårligere levekår og helse gjennom livet.

Norge har en høy andel i alderen 25–34 år uten fullført videregående opplæring sammenlignet med andre land i. En viktig årsak til frafall i videregående skole er at en del elever har svake faglige forutsetninger fra grunnskolen. Resultater fra grunnskolen er den mest fremtredende forklaringsfaktoren for sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring (FHI, 2024). I Åsnes kommune har grunnskolepoeng ved avsluttet grunnskole over tid vært lavere enn lands- og

fylkesgjennomsnittet, men etter strukturert arbeid gjennom mange år har snittet, med noen kullvariasjoner, steget betydelig. Likevel er det fortsatt for mange som går ut fra grunnskolen i Åsnes med under 30 poeng. Disse elevene har i utgangspunktet lavere sannsynlighet for å fullføre videregående skole. Statistisk er dette på gruppenivå gjerne elever som vokser opp med mindre ressurser, foreldre uten kontakt med arbeidslivet eller med lav utdanning og inntekt. Disse elevene bærer med seg en ekstra sårbarhet som påvirker både årsak til og konsekvensene av færre grunnskolepoeng. Innlandet fylkeskommune beskriver i skolestrukturutredningen at en sterk faktor for gjennomføring av videregående er om eleven kommer inn på sitt førstevalg eller lavere prioritert valg. Elever som kommer inn på sitt førstevalg har langt større sannsynlighet for gjennomføring av treårig videregående skole. Bortfall av tilbud i Solør videregående skole vil medføre at Åsneselevene i større grad må konkurrere med elever fra andre kommuner, og sannsynligheten for å komme inn på førstevalget reduseres. Elever fra Åsnes med færre grunnskolepoeng vil således gis enda dårligere forutsetninger for å fullføre videregående skole.

Åsnes kommune frykter at den foreslåtte strukturendringen vil gjøre det videregående skoleløpet enda vanskeligere for elevene med minst ressurser. Den nye strukturen vil dermed medføre et større gap mellom elevene med de sterkeste og svakeste skoleprestasjonene, og forsterke sosial ulikhet i helse på kort og lang sikt. Hvordan vil Innlandet fylkeskommune med den foreslåtte strukturendringen sikre at elevene med dårligst forutsetninger gis reelle muligheter til å fullføre hele det 13-årige skoleløpet?

En skolestruktur som i stor grad sentraliserer det videregående skoletilbudet vil med all sannsynlighet bidra til at geografiske forskjeller i Innlandet opprettholdes eller forsterkes. Selv om noen timers daglig reiseveg ikke er verken uvanlig eller inngripende i hverdagen for voksne arbeidstakere, vil de ukentlige timene som går med til pendling medføre at dyrebar ungdomstid tilbringes til transport. Det betyr mindre tid til lekser og fritidsaktiviteter for distriktsungdom. Ved pendling vil også mulighetene for å delta i sosiale fellesskap etter skoletid reduseres. Hybel eller internat kan være et alternativ, så fremt økonomiske tilskuddsordninger og miljøtiltak i tilstrekkelig grad ivaretar behovene til elevene. Distriktsungdom må gis reelle muligheter til å benytte botilbud, uavhengig av foreldrenes sosioøkonomiske status, og miljø- og støtteapparatet må være tilstrekkelig til å redusere risikofaktorer for de mest sårbare.

Flere studier har vist sammenheng mellom frafall i skolen og psykiske helseproblemer, slik som problematisk rusmiddelbruk, angst og depresjon, samt ulike atferdsforstyrrelser. Åsnes kommunes barnetalsperson trekker fram at et trygt og godt læringsmiljø er særlig viktig for sårbar ungdom. Lokalkunnskapen vi i dag besitter anses viktig for å forebygge kriminalitet og gripe tidlig inn. Både ungdomstatall og erfaringer fra felt tilsier at det er mindre rusbruk blant ungdom i Åsnes enn Elverum og Kongsvinger, og at det vil være større sannsynlighet for å komme i kontakt med ulovlige rusmidler på videregående skoler i de nærmeste byene. De siste Ungdataundersøkelser fra 2022 tilsier at ungdomstiden med videregående skole kan være krevende, men likevel bedre i Åsnes enn de nærmeste bykommunene. Det er forskjeller på særlig to viktige parametere blant Vg3- elever. 21% av elevene fra Åsnes, 24% av elevene fra Kongsvinger og 27% av elevene fra Elverum har svart at det «ofte gruer seg for å gå på skolen». På spørsmål om fremtidsstro har 74% i Åsnes, 68% i Kongsvinger og 61% i Elverum tro på «at de vil komme til å få et godt og lykkelig liv» (Ungdata, 2024).

4. Hvem har ansvar for samfunnsutviklingen?

Fylkeskommune og kommune er gjennom Folkehelseloven tildelt stort ansvar i det lokale folkehelsearbeidet, herunder tilbud om skole og opplæring. God oversikt og systematisk, målrettet og kunnskapsbasert arbeid blir særlig viktig i møte med komplekse utfordringer. I tråd med nasjonale anbefalinger rettes fokus, lokalt som nasjonalt, i særlig grad mot barnehager, skole, og SFO.

Statistikken viser positive tendenser i Åsnesskolen, med økende gjennomsnitt i grunnskolepoeng og økende gjennomføringsgrad i videregående skole. Likevel lykkes vi ikke i stor nok grad med å redusere gapet i skoleprestasjoner mellom elever med ulike sosioøkonomiske forutsetninger. Derfor tar Åsnes kommune grep, og med nye Åsnes barneskole for 1.- 7. trinn og **Læringstunet** rigger vi for framtida i Åsnes. Barneskolen, med Mestringsbygget, et nytt kultursenter, og idrettshallen, blir sammen med SFO, Åsnes ungdomsskole, Solør videregående skole samt Åsnes ungdomshus kjernen i Læringstunet. Investeringen på nærmere 300 millioner er basert på visjonen «samfunnet inn i skolen og skolen inn i samfunnet» vil samspillet mellom kommune, innbyggere og arbeidsliv skape en utvidet læringsarena og varierte mestringsarenaer som sikrer et alle barn og unge kan finne sin plass og utvikle sitt potensiale. Med Læringstunet vil Åsnes sikre at 13 års skolegang i enda større grad skal være realistisk for alle barn og unge, uavhengig av foreldrenes sosioøkonomiske bakgrunn. Med konseptet Læringstunet er målet på kort sikt å bidra til å utjevne konsekvensen av sosiale ulikheter for den oppvoksende generasjon. På lengre sikt er målet å engasjere og løfte alle, med ekstra fokus på befolkningsgruppene med minst ressurser. Konseptet har vekket interesse i forskningsmiljøer ved HINN, og en forpliktende dialog mellom HINN og Åsnes kommune er opprettet. Utfyllende informasjon om Læringstunet er vedlagt dette dokumentet.

Det var med bakgrunn i Læringstunet at konstituert kommunedirektør i Åsnes i april 2024, i forkant av denne høringsrunden, sendte innspill til Innlandet Fylkeskommune. Innspillet poengterte viktigheten av å bevare Solør videregående skole, da med vekt på Flisaavdelingen som har direkte geografisk tilknytningen til Læringstunet. Det presiseres at betydningen av avdeling Sønsterud, Flisa og Braskereidfoss sidestilles i Læringstunet. Det er etablert samarbeid både med avdeling Flisa og avdeling Sønsterud, der skolene med sine respektive tilbud og kvaliteter vil spille sentrale roller i videre utvikling av Læringstunet, med mål om positive synergieffekter for både grunnskole og videregående skole. Det er sterkt ønskelig at avdelingene består i Læringstunets etableringsfase, sett både fra elev- og samfunnsperspektiv.

For å lykkes i det langsiktige arbeidet med å redusere sosial ulikhet trenger Åsnessamfunnet fortsatt et videregående skoletilbud med god kvalitet, varierte tilbud og trygge læringsmiljø. Det er for mange mennesker i Åsnes som står utenfor skole, utdanning og arbeidsliv. I dette utfordringsbildet er skole og utdanning vårt viktigste virkemiddel. Utenforskap har store konsekvenser for enkeltindividet, familier og lokalsamfunn, og innebærer også enorme samfunnsøkonomiske konsekvenser. De vedtatte grunnlagskriteriene for ny skolestruktur vil i stor grad favorisere de sentralt beliggende skolene i Innlandet på bekostning av mer sårbare distriktskommuner. Med bakgrunn i nasjonale føringer som beskrevet i punkt 1, med vekt på ivaretagelse av alle dimensjoner i FNs bærekraftsmål; økonomisk bærekraft, klima- og miljømessig bærekraft og sosial bærekraft:

Åsnes kommune vil anmode om at Innlandet fylkeskommune revurderer de vedtatte kriteriene for skolestruktur i Innlandet, slik at de rommer fleksibilitet og tilpasninger basert på det svært ulike utfordringsbildet i Innlandskommunene. Vi etterspør samtidig en helsekonsekvensutredning ved vedtatte kriterier, en vurdering av folkehelseperspektivet på lokalt og regionalt nivå med vekt på sosial ulikhet i helse.

Rådgiver folkehelse og samfunnsutvikling

Kommuneoverlege

Kilder:

FN- sambandet, 2024. Bærekraftsmål. Hentet fra <https://fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>, 30.07.24

Folkehelseinstituttet, 2024. Folkehelse rapporten. Hentet fra <https://www.fhi.no/he/folkehelse/rapporten/?term=>, 31.07.24

Helsedirektoratet, 2023. *Kunnskapsoppsummering om ulikheter i helse og livskvalitet i Norge*. Hentet fra <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kunnskapsoppsummering-om-ulikheter-i-helse-og-livskvalitet-i-norge-siden-2014--sammendrag/indikatorer-for-ulikhet-i-helse-i-norge>, 30.07.24

Helse- og omsorgsdepartementet, 2023. *Folkehelsemeldinga. Meld. St. 15 (2022–2023) Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/918eb71926fc44c8802fe3c2e0b9a75a/nn-no/pdfs/stm202220230015000dddpdfs.pdf>, 30.07.24

Innlandet Fylkeskommune, 2024. Tilstandsrapport for videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune skoleåret 2022/2023. Hentet fra <https://innlandetfylke.no/f/p1/iba002419-02d2-4ea0-a84a-573c4375251d/tilstandsrapport-2022-2023.pdf>, 05.08.24

NOVA, 2024. *Ungdata*. Hentet fra <https://www.ungdata.no/>, 05.08.2024.

NOU 2019, *Fremtidige kompetansebehov II – Utfordringer for kompetansepolitikken*, hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-2/id2627309/?ch=9>, 31.07.24

Åsnes kommune, 2023. *Folkehelseoversikt 2023- 2027*. Hentet fra <https://www.asnes.kommune.no/f/p1/i1e8bf8aa-c053-4835-98d1-fe68c43c3f76/folkehelseoversikt-asnes-2023-2027.pdf>, 31.07.24

Hørings svar Læringstunet i Åsnes

Samarbeid med innbyggerne

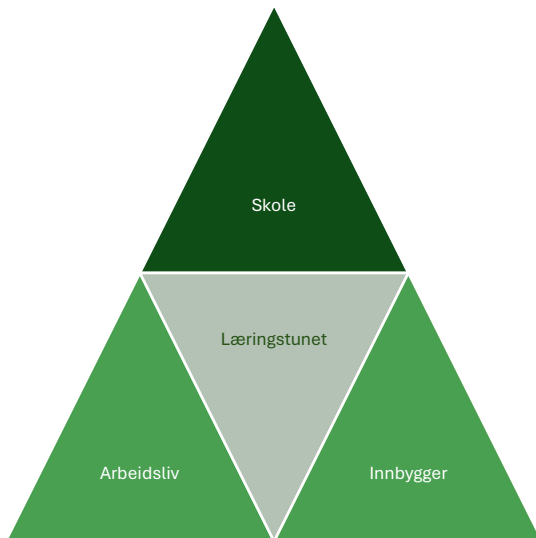
Læringstunet 2027 – er et levende midtpunkt i bygda! Det yrer av aktivitet fra morgentil kveld med barn, unge, voksne og eldre som vil leke og lære sammen.

For å imøtekomme Opplæringslovens formålsparagraf §1-3 hvor det bl.a. står at formålet med undervisningen er: «*Elevene og dei som har læretid i bedrift, skal utvikle kunnskap, dugleik og haldningar som gjer at dei kan meistre livet sitt og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet*», og i tillegg i lys av de demografiske utfordringene i Åsnes og Solør, har Læringstunet utviklet seg til å bli en mulig løsning for å øke inkluderingen i samfunnet. Det er en kjensgjerning at elevene har ulike behov og mange elever faller av fordi de ikke får den tilrettelagte undervisningen, eller utfordringene de har behov for.

Læringstunet er både et konsept, en idè og et fysisk område i og rundt kommunesenteret Flisa. Læringstunet vil fysisk bestå av èn felles barneskole, Åsnes ungdomsskole, Solør videregående skole, Åsneshallen, idrettstilbud, baner og utendørsanlegg, ungdomshus og et nytt kultursenter.

Grunntanken i Læringstunet er *Samfunnet inn i skolen og skolen inn i samfunnet*.

Læringstunet skal bli en av Norges mest framtidrettede arenaer for utviklende læringsfellesskap. Her blir barn og unge sett og hørt, får medvirke og blir verdsatt, og får utvikle sitt potensiale gjennom 13-årig skoleløp, lek, praktisk trening, sosiale fritidstilbud og utviklingsaktiviteter.

Læringstunet skal være et samlingssted, en møteplass der det vrirler av aktiviteter og liv. En smeltedigel med pulserende liv store deler av døgnet. Kunnskap, erfaring og livshistorie vil ha rom for generasjonsmøter og møter mellom mennesker. Læringstunet skal være tilrettelagt for barn, unge, voksne og eldre for å bidra til god folkehelse og økt utdanning gjennom skole, samarbeid med innbyggerne, arbeidslivet og kulturlivet.

Samarbeid om et 13-årig skoleløp

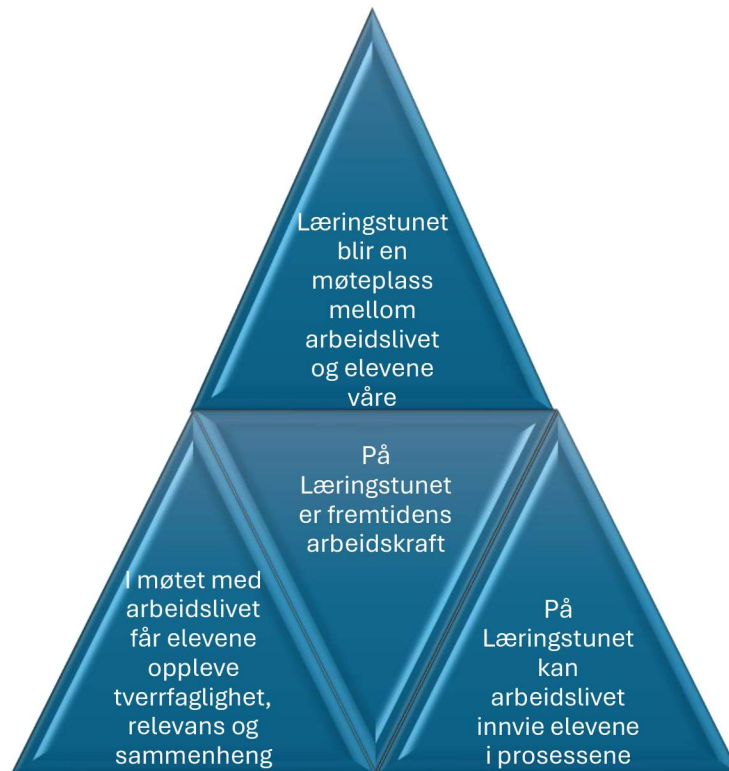
Det er innledet dialog om samarbeid rundt elevene i et 13-årig skoleløp. Kompetansemålene fra barneskolen, gjennom ungdomsskolen og opp i videregående henger sammen, og fører til sluttkompetansen etter endt videregående opplæring. Utformingen av fasilitetene på Læringstunet har til hensikt å legge til rette for å imøtekomme utfordringene i skolen, gjennom en mer praktisk tilnærming i undervisningen. I samarbeidet med bl.a. arbeidslivet kan elevenes grunnleggende nysgjerrighet og lærelyst stimuleres gjennom entreprenørskap og innovasjon gjennom kreative prosesser.

En inspirerende møteplass med arbeidslivet

Det er innledet dialog om samarbeid mellom skole og lokalt/regionalt arbeidsliv. Læringstunet skal være en møteplass for kunnskap, ferdigheter og kompetanse. Mestringsbygget med sine fasiliteter, vil være sentral i dette samspillet, som en utvidet læringsarena.

Arbeidslivets tilstedeværelse i elevenes hverdag, gjennom presentasjoner, workshops, undervisning og prosjekter, vil gi elevene relevant innblikk i arbeidslivet, oppleve og utøve entreprenørskap. I samarbeidet på Læringstunet med elever i et 13-årig løp, jobbes det sammen om å utdanne fremtidens arbeidskraft, å sikre og utvikle en bærekraftig region.

Kulturlivet som utvidet læringsarena

På Læringstunet bygges det et nytt kultursenter med konsertsal, nye lokaler for kulturskolen med moderne øvingsceller for både lydsvak og lydsterk musikk/instrumenter. I tillegg bygges det et toppmoderne multimediestudio, hvor Åsnes kommune samarbeider med Tom Stræte Lagergren, bedre kjent som Matoma. Det komplette kulturtilbudet vil gi unike muligheter for elevene i et 13-årig løp til å utvikle både kreativitet og samspill – og hvor de kan få realisert og levd ut sin lidenskap og skaperlyst.

Læringstunet blir en utvidet læringsarena hvor elever fra grunnskolen til videregående skole eksponeres for framtidens kompetanser og kan få muligheten til å finne sin vei, være seg gjennom innovasjon, entreprenørskap, håndverk, teori eller multimediske uttrykk. Slik blir de godt forberedt til livet. Samarbeidet med arbeidslivet og innbyggeren vil gi elevene tilgang til og innblikk i kunnskaper og ferdigheter, satt i sammenheng, som øker opplevelsen av tilhørighet og identitet. Læringstunet vil være en arena hvor elevene vil oppleve mestring på egne premisser, og med dette inkludering.

«Barneskolen var for de skoleflinke.
Læringstunet er for alle. Og da slipper man å føle seg «rar».»

Leder av ungdomsrådet i Åsnes.

FoU-samarbeid

Forskningsmiljøer viser interesse for Læringstunets konsept, særlig i et 13-årig skoleløpsperspektiv. Det er inngått begynnende samarbeid med forskermiljø innen Høyskolen Innlandet (HINN).

«Samfunnet inn i skolen og skolen inn i samfunnet»

LÆRINGSTUNET – DET UNIKE?

Hva?

- Helhet i 13-årig skoleløp
- Helhet i hverdagen
- Se hele mennesket
- Fra barnehage t.o.m. vgs
- For alle – ikke bare én gruppe

Samarbeide om løpet – forstå og hensynta hverandre

- Hele samfunnet
 - Samfunnet inn i skolen og skolen inn i samfunnet

Hvorfor?

- Flest mulig gjennomføre 13-årig skoleløp
- Minske frafall
- Minske mental uhelse
- Minske utenforskap

Hvordan?

- Se utover tuene
 - Forbi skottene mellom kommune og fylkeskommune
 - På tvers av sektorer – oppvekst, helse, utvikling
 - Tenke vertikalt og horisontalt

Mål: Bærekraftig kommune for alle

Læringstunet – forberedt til livet
Utarbeidet av Madelaine Thomassen Brand

ÅSNES KOMMUNE